

***Må tidligst offentliggøres, når talen er holdt
Det talte ord gælder***

1.næstformand for Grænseforeningen Jørgen Bruun Christensen Ved mødet på Sdr. Brarup Danske Skole Lørdag den 25. maj 2019 kl. 14.30

Mange hilsner bringer jeg med fra Thy og Mors og fra Grænseforeningen med ønsker om et godt årsmøde både i dag og i morgen.

En gang imellem i stille stunder går tankerne tilbage – i hvert fald sker det for mig – og så tænker jeg på, hvor meget jeg har oplevet på Mors i de mere end 30 år, jeg har boet der.

Foreningslivet begyndte ret hurtigt at blive aktuelt for mig og en af foreningerne, jeg blev medlem af, var Morsø Grænseforening, som har givet mig meget glæde og mange oplevelser og mange venner, siden jeg blev formand i 1993 og holdt min første årsmødetale her i Sønder Brarup i 1994.

I Sydslesvig har jeg fået mange venner og uden dem havde jeg ikke den indsigt i de sydslesvigske forhold, som jeg har – både gode og knap så gode – og de har alle været med til at give et nuanceret billede af hverdagen og diskussionerne i de forskellige foreninger.

Mindretallet og Grænseforeningen er to tæt forbundne størrelser. Vi har begge gavn af hinanden i et forpligtende fællesskab og vi har ét formål – at oplyse om mindretallet. Vi gør hvad vi kan i Danmark og I gør, hvad I kan her; alle de unge, der flytter til Danmark, gør også alt hvad de kan og det samme er tilfældet for alle, der bliver i Sydslesvig. Kun ved oplysning kan vi få flere mennesker til at interessere sig for mindretallet i Sydslesvig.

I er en værdifuld samarbejdspartner og det ved jeg, I ved.

Det er det lokale venskabsarbejde et tydeligt eksempel på. Den 21. september indbyder vi i fællesskab til midtvejsmøde. Det skal foregå i Jelling, hvor vi mødes kl. 11.00 og får en guidet tur rundt i området, inden vi skal have noget at spise.

Derefter bliver der lejlighed til at bese udstillingen Kongernes Jelling og kirken, inden vi slutter af med kaffebord på kroen.

Flere detaljer på et senere tidspunkt.

De gæve folk fra Stenfelt og Satrup er naturligvis også inviterede.

På blandt andet den måde bliver der fortsat knyttet bånd mellem vore venskabsforeninger og os i Thy og på Mors.

Der er sket meget i Sydslesvig og mange diskussioner er ført i de 25 år, jeg har fulgt arbejdet, men ikke alt er man kommet til enighed om.

Et af de større debatemner er, om Samrådet bør have større beføjelser og være et samlet talerør. Set fra min stol kan det ikke hjælpe, at foreninger skal bruge flere måneder på at finde ud af, hvad de skal mene. Der er behov for hurtigere beslutninger og lederne, der sidder i Samrådet, må have så meget kompetence, at de kan sige ja eller nej.

Jeg er fuldstændig klar over, at det er selvstændige foreninger og organisationer, Samrådets medlemmer repræsenterer, men det må da i hvert fald ikke være noget så banalt som vedtægter, der står i vejet for, om man kan deltage i et fællesskab om at gøre et stykke arbejde for hele mindretallet.

Heldigvis er ALLE nu enige om, at Christianslyst skal bevares som det store gæsteværelse i Sydslesvig og takket være Skoleforeningen, der nu overtager Christianslyst og takket være Grænseforeningens bestyrelse stiller Grænseforeningen en garanti på 1 mio. kr over de næste fem år til hjælp til ekstraordinære udgifter.

Vi håber i Grænseforeningen, at det kan klares uden at midlerne kommer i brug, og årsagen til det håb er, at vi har stillet forslag om, at de Conrauske jorder sælges, og at de indkomne penge fra salget indgår i en fond, hvis afkast først og fremmest skal bruges til Christianslyst, men også til Skoleforeningen, hvis den får uforudsete udgifter.

"Enighed gør stærk", siger nogle, mens andre siger: "Den der står ene står stærk. Det må absolut være det første, vi i fællesskab bør koncentrere os om. Alt andet vil være utidigt.

Det er også mit klare indtryk, at i distrikterne er der mere enighed om aktiviteterne og at samarbejdet fungerer bedre end på toppen i Flensborg. Det giver det i hvert fald somme tider indtryk af, når Flensborg Avis læses hver morgen – også på Mors. Virkeligheden er nok anderledes, når vi dykker ned i detaljerne og mange tak for det.

Samarbejdet fungerer også på tværs af grænsen, og i samarbejde med Jaruplund Højskole har vi udviklet et højskoleophold for unge fra de europæiske mindretal. Minority Changemaker Programme.

Om dette sagde formanden for Grænseforeningen, Jens Andresen, på Sendemandsmødet: "Vi er godt i gang med forberedelserne til kurset, og undervisningen skal i stort omfang forestås af lærere fra Syddansk Universitet.

Kurset er vigtigt for at unge fra andre europæiske mindretal derved erfarer, at ved at agere som mindretallene gør i det dansk-tyske grænseland, kan man opnå en tilværelse som mindretalsmedlem, der sikrer én ligestilling i forhold til flertalsbefolkningen. Herved fremhæves mindretalenes indflydelse på udviklingen og dermed også det danske mindretals rolle som værende efterstræbelsesværdig for mindretal i hele Europa.

Det er vores klare opfattelse, at Minority Changemaker Programme på Jaruplund Højskole er med til at styrke danskheden i grænselandet, nemlig den danskhed som også vil dialogen om det, vi har fælles med de andre." Citat slut.

Der er ikke tvivl om, at dette er noget af det vigtigste, der i ny tid er blevet gjort for de unge i de europæiske mindretal med Grænseforeningen som hovedaktør i almindelighed og med Wienke Reimer i særdeleshed og vi håber, der vil komme mange til kurset, som strækker sig over 12 uger og giver point til det videre universitetsstudie.

De unge får altså, ud over meget videnskabelig undervisning, også fornemmelsen af, hvad et højskoleophold er, og det er også vigtigt.

I kan være med til at opfordre relevante unge i jeres omgangskreds til at søge om deltagelse.

Disse unge kan i høj grad også være med til at etablere et Mindretalenes Hus – ikke i mursten, men ved at etablere et samarbejde på tværs af lande og regioner og mindretal.

Vi håber, det samme vil ske på et andet plan efter i morgen, når der har været afholdt EU-valg og når den nye kommission og det nye parlament er trådt sammen.

Så bliver de nemlig præsenteret for over en million underskrifter fra Minority SafePack, der skal gøre dem alle begribeligt, at mindretal er et særdeles vigtigt emne at tage alvorligt og som skal have mindretalsbeskyttelse på linje med det danske og tyske mindretal.

Det er ikke for spøg, vi har skrevet under, kan jeg hilse og sige.

I Grænseforeningen har flere haft gode samtaler med kandidater til EU-parlamentet og selv om de gerne vil gøre en indsats, er de klar over, det er en besværlig proces, de kommer til at være en del af, inden det måske lykkes, for der er mange lande, der ikke ønsker at anerkende deres egne mindretal.

I Grænseforeningen arbejder vi hele tiden på at oplyse om mindretallet ved hjælp af samtaler, møder, kurser, kronikker og meget andet.

Internt har vi brug for at finde ud af, hvordan vi bedst gør det og i flere år har vi haft et udvalg, der skulle se på foreningen efter 2020, hvor vi stadig er i fuld vigør. Vi fik af konsulentfirmaet Moos-Bjerre i 2018 foretaget en undersøgelse om den danske befolknings viden om grænselandet og det danske mindretal især og vores eget syn på os selv og på baggrund af de resultater har vi konkluderet at: Og jeg citerer igen fra beretningen på Sendemandsmødet:

”Grænseforeningen vil fastholde og styrke de danske værdier som åbenhed, ligeværd og frisind.

Ved åbenhed forstås nysgerrighed, lydhørhed og vilje til dialog med alle, - også mindretal.

Ved ligeværd forstås, at mennesker uanset hudfarve, religion, kultur og social status principielt er lige værdige.

Ved frisind forstås viljen til at give andre ubetinget åndelig frihed på samme måde, som man selv ønsker at have den.

Grænseforeningen vil styrke og udvikle dansk demokrati, - herunder forståelse for mindretal.

Demokrati og mindretal hænger sammen og betinger hinanden. Intet demokrati uden mindretal.

Grænseforeningens fokus er på nationale og etniske mindretal og forståelse for de udfordringer disse grupper møder.

Grænseforeningen vil styrke fortællingen om det danske mindretal i Sydslesvig og grænselandets udvikling fra et mod hinanden til et med hinanden.

Grænseforeningen vil formidle og styrke mødet mellem medlemmer af mindretallet i Sydslesvig og borgere i Danmark.” Citat slut.

Som det er fremgår, er vi i Grænseforeningen ved at foretage en lille drejning fra udelukkende at koncentrere os om det danske mindretal, til også at bruge vores erfaring på at komme lidt mere ud i det internationale landskab med vores budskab om mindretalsforståelse og -beskyttelse og det er nødvendigt for at befolkningen i de andre europæiske lande finder ud af, at der er et eksemplarisk samarbejde i det dansk-tyske grænseland.

Det bliver mere og mere vigtigt at få det budskab ud – også til parlamentarikerne i både de nationale parlamenter og i EU-parlamentet. Derfor er vi også medlem af FUEN.

Alt, hvad vi foretager os i Grænseforeningen, er til det danske mindretals bedste og det gør vi en dyd ud af, for uden jer, var vi her ikke og da I er her, er vi her også. Vi vil blot gerne benytte os af jeres værdifulde viden og samarbejde med flertalsbefolkningen til at fortælle andre om kvaliteten af jeres arbejde gennem mange år. Og vores formål er stadig oplysning om det danske mindretal. Det er der ingen tvivl om og det må der ikke være tvivl om.

Så er der somme tider enkelte, der betvivler vores hensigter. Det får de få så lov til, men absolut uden at få opbakning. Det er en enig bestyrelse, der står bag vore tanker og intentioner.

På Kirkedagen blev det nævnt, at der mangler præster i Sydslesvig og at der skal gøres en stor indsats for at få flere herved.

Der mangler sikkert også en gang imellem andre til lærerstillinger eller andre erhverv og for alle håber jeg, det bliver en succes, for at arbejde i Sydslesvig i to kulturer, må være en berigelse for de, der tager en tårn hernede.

For nogle af de, der kommer til Sydslesvig fra Danmark – uanset uddannelse - bliver det til en livslang gerning og hvor man bliver en del af det fællesskab, der bør være en naturlig konsekvens samt, at man deltager i mindretalsarbejdet også uden for normal arbejdstid. Det er der heldigvis også mange der gør, ligesom mange gør det i Danmark. Ellers ville meget af det frivillige, folkelige arbejde gå i stå både her og i Danmark.

Hvis ikke samarbejdet og det frivillige arbejde fungerer lokalt, kan det være meget svært at få det til at fungere på de højere niveauer. Vi har alle en pligt til at samarbejde og hele tiden skal vi være klar til forandringer i hverdagen og i arbejdet, for ændringerne kommer hele tiden og hurtigere end før og "når forandringens vinde blæser, bygger nogle læskærme, mens andre bygger vindmøller." Lad os være nogle af dem, der bygger vindmøller.

Max Kahrmann, formand for Grænseforeningen Ungdom, var i en artikel i Flensborg Avis den 7. maj, pointerede, at unge ikke vil være medlem af foreninger, men gerne engagere sig i projekter. Det er ikke nyt, men det er væsentligt, at det bliver sagt af unge og at de i øvrigt er engagerede i meget forskelligt. GFU er en vægtig medspiller for de unge i Sydslesvig og det samme er både Elevambassadørerne, Kulturmødeambassadørerne og nu også i høj grad projekt Minority Changemaker Programme, som er blevet særdeles meget rost fra alle sider.

De unge vil noget med deres tilværelse, ligesom vi vil noget med vores.

Det hele handler i bund og grund om fællesskab mellem mennesker uanset alder – det fællesskab, der i høj grad blev aktuelt og meget synliggjort med Rødding Højskoles indvielse for snart 175 år siden og som blev en forløber for hele den demokratiske bevægelse og som vi nu bygger videre på i Sydslesvig, Danmark, Norden, Europa og verden. Kort sagt – alle steder, hvor mennesker mødes og i frihed får lov til at udfolde sig og hvor vi har en forpligtelse til at medvirke aktivt til, at der ikke opstår bevægelser og partier og regimer, der vil undertrykke mennesker på grund af hudfarve, religion, kultur, social eller anden status.

Vi skal have et åbent samfund uden forhindringer og spærringer – alt andet vil være et tilbageskridt.

Kan vi ikke sætte dagsordenen i det store perspektiv, kan vi i det lidt mindre både i Sydslesvig og i kommunerne i Danmark. Vi gør alle hvad vi kan og det skal vi blive ved med, så vi stadig har et åbent samfund, der ikke må lukke sig selv inde og blive sig selv nok.

Der er stadig brug for mindretallet og Grænseforeningen, der er med til at skabe åbenhed mellem mennesker på trods af grænsekontrol og trådhegn der skiller to landsdele og lande, som åbenbart – i hvert fald, mens der er valgkamp i Danmark - skal blive ved med at være der. Heldigvis blev hegnet i sidste weekend brugt positivt til boldspil mellem SSW-U og Junge SPitzen. Det var genialt fundet på.

Lad os være med i et forpligtende fællesskab, samt sørg for med Grundtvigs ord, at "oplysning være skal vor lyst/er det så kun om sivet/men først og sidst med folkerøst/oplysningen om livet."

Tak for venskabet. Tak for opmærksomheden.